

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 15.06.2023
Deres ref.: 22/4033-
Vår ref.: 2023/9671 JONNYRSU

Innspill til profesjonsmeldingen

Universitetet i Oslo (UiO) takker for Kunnskapsdepartementets invitasjon til å gi innspill til profesjonsmeldingen. På et overordnet nivå slutter UiO seg til hovedpunktene i Universitets- og høyskolerådets innspill:

- Meldingens formål må være å bidra til å utvikle de utvalgte profesjonsutdanningene, ikke via detaljstyring, men ved å gi institusjonene tilfredsstillende rammevilkår til å kunne utvikle utdanningene i tråd med framtidige kompetansebehov.
- Rekrutteringsutfordringene må løses i et samspill mellom mange aktører. Tiltak må bygge på oppdatert kunnskap om rekrutteringspotensialet til profesjonsutdanningene, inkludert demografisk utvikling og utdanningsvalg i videregående skole.
- Praksis er en ressurskrevende læringsarena hvor utbyttet for studentene bør optimaliseres og rammevilkår gjennomgås.
- Fokus på desentralisering må balanseres mot hvor folk faktisk bor. Norge har i dag en god geografisk spredning på høyere utdanningstilbud. Utdanningstilbud må ha en kritisk masse av studenter, og et solid fagmiljø. Fleksible studietilbud må ta hensyn til dette.

UiO har hatt en intern innspillprosess, og det har kommet innspill fra Det matematisk-naturvitenskapelige, Det medisinske, Det odontologiske og Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Fakultetene er særlig opptatt av de følgende temaene:

- Kvalitet – inkludert forskningsbasering, tverrfaglighet og å ruste studentene for videre læring.
- Rekruttering – både av studenter og fagpersoner, generelt eller til enkelte disipliner.
- Praksis – særlig forutsetningene for samarbeid med praksisstedene.
- Teknologi – behovet for å være oppdatert med hensyn til sin respektive profesjon.

Rektor

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

Alle innspillene har verdifulle momenter for det videre arbeidet med profesjonsmeldingen, og vi legger dem derfor ved i sin helhet.

Med hilsen

Svein Stølen
Rektor

Arne Benjaminsen
Universitetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Jonny Roar Sundnes, j.r.sundnes@admin.uio.no

Vedlegg 1: MNs innspill til profesjonsmeldingen for henholdsvis farmasiutdanningen og lektorutdanningen

Innspill fra Farmasøytisk institutt vedrørende farmasiutdanningen

Kvalitet

- *Studentar på norske universitet og høgskular skal lære det dei treng for å vere relevante i arbeidslivet og for å kunne delta i samfunnslivet i dag og framover. Digitalisering, innføring av ny teknologi, demografiutviklinga, klimaendringar og hendingar som krig og koronapandemien driv fram endringar. Utdanningsinstitusjonane må følgje utviklinga tett for å halde utdanningane oppdatert.*

Innspill:

Det er krevende for utdanningsinstitusjonene å holde utdanningene oppdatert mht teknologi, da det er mye ulike teknologi/digitale systemer som benyttes i helsevesenet og at dette varierer mellom regionene. Det er kostbart å komplisere å inkludere dette. Avhengig av standardiserte brukersnitt og støtte fra arbeidsliv og myndigheter for å kunne heve nivået på dette i utdanningene. Praksissted kan fort være definerende mht system studenten kjenner til.

- *Samarbeid mellom arbeidsliv og utdanning er avgjerande for at utdanninga skal vere relevant for yrke og arbeidsliv. I dag varierer det kor godt og kor mykje samarbeid det er.*

Innspill:

Enig. Dette bør styrkes. Ønsker tettere samarbeid også med kommunehelstjenesten. Farmasøytisk industri bør også bidra mer mht masterplasser, internship og felles forskningsprosjekter for å eksponere studentene for ulike teknologier, som utdanningsinstitusjonene ikke har mulighet til å kjøpe og drifte.

Bruk av representanter fra arbeidsliv inn i undervisningen også relevant og nyttig for studentene men er som regel forbundet med ekstra kostnader.

Dialog med arbeidslivet foregår på flere formelle arenaer; gjennom styrerepresentanter, eksterne programrådgivere, nasjonalt fagorgan for farmasi der også bl.a. apotekerforeningen og fagforening deltar i tillegg til de andre utdanningsinstitusjonene.

- *Innhaldet i fleire av profesjonsutdanningane blir styrt gjennom rammeplanar og nasjonale retningslinjer. Departementet styrer og samordnar desse utdanningane meir aktivt enn andre utdanningar. Delar av sektoren tek til orde for at styringa legg avgrensingar på handlingsrommet til institusjonane til å vidareutvikle utdanningane og til å gjere lokale tilpassingar. Andre meiner at rammeplanar og nasjonale retningslinjer er eit viktig verktøy for å sikre kvalitet og relevans og å sikre likt læringsutbytte for studentane på tvers av utdanningane. Òg at det er nødvendig med tett dialog med arbeidslivet i utforming av utdanningane.*

- *Krava til fagmiljø i studietilsynsforskrifta gjeld for alle studietilbod. Nokre fagmiljø kan ha problem med å rekruttere tilsette med relevant kompetanse.*

Innspill:

Viktig med tilstrekkelig sterkt og godt fagmiljø for å sikre kvaliteten på den forskningsbaserte undervisningen. Må veies opp mot antall studiesteder, da intern konkurranse om arbeidskraft i Norge. Dette er spesielt krevende for profesjonsstudiene, da mindre søkermasse grunnet krav om skandinavisk språk.

- *Ei tydeleg kopling til forskning er avgjerande for at undervisninga held seg oppdatert og relevant. Fleire av profesjonsfaga er relativt unge akademisk sett og det kan seiast at dei ikkje har sterke forskingstradisjonar. Dette gjeld særleg innan helse- og sosialfaga og lærarutdanningane.*
- *Praksisopplæring er avgjerande for kvaliteten i profesjonsutdanningane og utgjør ein stor del av utdanningsløpet. Ulike studiar viser at kvaliteten på praksisen er varierende, og at det kan vere krevjande å koordinere og samarbeide om praksis. Det kan òg vere krevjande å få utdanning, forskning og praksis til å spele saman og gjensidig påverke og utvikle kvarandre.*

Kapasitet

- *I Utsynsmeldinga blir det slått fast at eit stort udekt behov for arbeidskraft gjer det nødvendig å prioritere hardare. Regjeringa prioriterer mellom anna følgjande for utdannings- og kompetansepolitikken sin framover: a) kompetanse som er nødvendig for eit høgproduktivt og konkurransedyktig næringsliv, b) kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet, c) kompetanse som er nødvendig for å ha gode velferdstenester i heile landet og for å handtere den demografiske utviklinga, balansert opp mot behovet for arbeidskraft i andre sektorar i samfunnet.*

Innspill:

- a) Samarbeid om forskningsprosjekter og teknologikompetanse med bio tech industrien viktig. Ordninger som støtter dette må videreføres. Målet om økt forskningsbidrag fra privat næringsliv bør styrkes med konkrete vedtak, da vanskelig å få til industrifinansierte toerstillinger og gjesteprofessorater til tross for gode samarbeidsforhold. Anstrengt økonomi i UH-sektoren setter stopper for finansiering fra utdanningsinstitusjonene.
- *Det er eit stort behov for arbeidstakarar som har gjennomført profesjonsutdanningar. Til nokre profesjonsutdanningar er det nødvendig å rekruttere fleire studentar. For andre profesjonsutdanningar, særleg sjukepleiarutdanninga, er det nasjonalt god søking.*

Innspill:

Det er mangel på farmasøyter i Norge, til tross for at ca en tredel av farmasøyter som autoriseres hvert år hentes fra utlandet. Det er viktig å øke antall studenter og gir tilstrekkelig økonomisk støtte fra myndighetene for disse studieplassene. Det er mulighet for noe økning av antall studenter i det nye Livsvitenskapsbygget. Disse mangler finansiering pdd.

- *Kapasitetsutfordringa har ein tydeleg geografisk dimensjon. Det er god søknad til dei store institusjonane, medan det kan vere vanskelegare å fylle opp plassane på mindre lærestader. For lærarutdanningane er ikkje problemet avgrensa til små lærestader.*

Innspill:

Det er et ønske om å inkludere hele befolkningen som rekrutteringsgrunnlag for studieplasser ifølge Borten Moe i innspillsmøte mai 2023. Dette har så langt vist seg krevende, når et viktig kriterium benyttet for å oppnå dette er desentralisering. Det bør vurderes andre kriterier for å oppnå en større grad av inkludering, både for å skaffe flere kandidater til helsevesenet, men også for å sikre sterke nok fagmiljøer for å sikre god utdanning og forskning.

Profesjonsstudiestedene har utfordringer med å nå opp i konkurransen om forskningsmidler både grunnet stor undervisningsandel for forskerstillingene, utfordringer med å rekruttere toppforskere med skandinavisk språkkompetanse og behov for mange fagmiljøer inn i profesjonsutdanningen. En utarming med for høy nasjonal konkurranse om forskerkandidater vil svekke muligheten ytterligere for å bygge opp tilstrekkelig sterke forskermiljøer.

- *Praksisplassar har over lang tid vore ein flaskehals for å kunne utdanne fleire, særleg innan helsefag. Det er ulikt om og korleis regelverket som regulerer dei ulike sektorane, der praksis blir gjennomført, stiller krav om at verksemdene skal bidra til utdanning. Det er òg eit problem at ikkje alle praksisplassar er like relevante. Dette heng tett saman med tilgangen på praksisplassar.*

Innspill:

Tverrprofesjonell samarbeidslæring bidrar til et bærekraftig helsevesen og til viktig kompetanse oppnås gjennom helse- og sosialfagsutdanningene.

- Studentene oppnår kompetanse i tverrprofesjonelt samarbeid. Dette er sentral kompetanse for at helsevesenet skal kunne møte utfordringene med den stadig voksende populasjonen av pasienter med sammensatte behov. Dette er også bakgrunnen for revisjonen av helse- og sosialfagsutdanningene som startet i 2017 (Rethos).

- Den tverrprofesjonelle samarbeidslæringen gjennomføres hovedsakelig som klinisk praksis, i samarbeid med ulike aktører i arbeidslivet. Fram til i dag har vi hatt praksis ved sykehjem i Oslo kommune og ved utvalgte sengeposter ved Oslo Universitetssykehus. Det foregår nå et arbeid med å utvide dette tilbudet, blant annet gjennom samarbeid med Kirkens Bymisjon. Forskning viser at det har stor betydning å få utføre den tverrfaglige samarbeidslæringen i en godt organisert autentisk setting med veiledere som har ferdigheter, holdninger og kompetanse om tverrfaglig samarbeidslæring for å støtte studentene i deres utvikling.

- Det er eit potensiale for auka dialog og samarbeid mellom arbeidslivet og utdanningssektoren for å sikre at utdanningane oppfyller kapasitetsbehov i

arbeidslivet, spesielt innanfor helseutdanningane.

Mangfald,

- *Vi ønskjer, og treng, høg deltaking i samfunns- og arbeidsliv i Noreg. Då er det eit problem viss dei som tek profesjonsutdanningane ikkje er representative for befolkninga eller viss nokre grupper ikkje har same tilgang til utdanning som andre.*

Innspill:

- *Dei siste ti åra har det vore 40 pst. menn og 60 pst. kvinner blant studentar i Noreg. Dei mest kjønnsdelte fagfelta er helse- og sosialfag, pedagogikk, lærar, teknologifag og informasjonsteknologi. Det har vore ei rekkje ulike informasjonstiltak og kampanjar med sikte på å betre balansen i kjønnsdelte utdanningar. Det har vore lite forskning på verknaden av desse tiltaka.*

Innspill:

- *Utdanningssystemet reproducerer sosiale forskjellar. Det er mindre sannsynleg at personar med foreldre utan akademisk bakgrunn søker seg til høgare utdanning. Nokre av dei treårige profesjonsutdanningane synest å vere eit unntak her. Sosial bakgrunn heng òg saman med innvandrarar si deltaking i høgare utdanning. Innvandrarar er samla sett underrepresentert i høgare utdanning, samanlikna med resten av befolkninga.*

Innspill:

Det er høg andel av ikke etnisk norske studenter i mange av helseprofesjonene. Utdanningsinstitusjonene gjør en stor og viktig jobb for å utjevne forskjeller beskrevet ovenfor. En utfordring med dette er håndtering av ulike språkkunnskap og kultur. Kunnskap om og håndtering av dette bør styrkes med støtte fra myndighetene, da ressurskrevende og kreverspesialkompetanse som ikke er en del av konvensjonell fagutdanning innen profesjonene.

Innspill til profesjonsmeldingen fra MN i tilknytning til lektorprogrammet realfag

Kvalitet

- Innholdet i fleire av profesjonsutdanningane blir styrt gjennom rammeplanar og nasjonale retningslinjer. Departementet styrer og samordnar desse utdanningane meir aktivt enn andre utdanningar. Delar av sektoren tek til orde for at styringa legg avgrensingar på handlingsrommet til institusjonane til å vidareutvikle utdanningane og til å gjere lokale tilpassingar. Andre meiner at rammeplanar og nasjonale retningslinjer er eit viktig verktøy for å sikre kvalitet og relevans og å sikre likt læringsutbytte for studentane på tvers av utdanningane. Òg at det er nødvendig med tett dialog med arbeidslivet i utforming av utdanningane.

Innspill:

Rekruttering til lektorutdanning i realfag har vært synkende over flere år, med det laveste antallet førsteprioritetssøkere til samordna opptak i 2023. I tillegg er frafallet av studenter som begynner på en lektorutdanning reell. Med den økende realfagskrisen i samfunnet er behovet for dyktige realfagslektorer i skolen prekært. Det er to måter å utdanne seg til lektor i realfag

på: 5-årig integrert master hvor fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis integreres i et 5-årig løp og disiplinlig master i realfag + ett år med praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Dette siste innebærer et ekstra studieår. Søkningen til PPU har også falt betydelig de siste årene. Det er derfor et stort behov for å se på nye og alternative veier inn i en lektorutdanning. For eksempel bachelor + en integrert 2-årig master. Dette kan gi realfagsstudenter en mulighet til å velge en vei inn i lærerprofesjonen etter endt bachelor uten å bruke mer enn 5 år på utdanningen.

- Ei tydeleg kopling til forskning er avgjerande for at undervisninga held seg oppdatert og relevant. Fleire av profesjonsfaga er relativt unge akademisk sett og det kan seiast at dei ikkje har sterke forskingstradisjonar. Dette gjeld særleg innan helse- og sosialfaga og lærarutdanningane.

Innspill:

Det bør i større grad legges til rette for kompetanseheving av lærerutdannere og ikke bare lærere i skolen slik dagens ordninger gjennom KFK og DEKOMP/REKOMP/kompetanseløftet

- Praksisopplæring er avgjerande for kvaliteten i profesjonsutdanningane og utgjør ein stor del av utdanningsløpet. Ulike studiar viser at kvaliteten på praksisen er varierende, og at det kan vere krevjande å koordinere og samarbeide om praksis. Det kan òg vere krevjande å få utdanning, forskning og praksis til å spele saman og gjensidig påverke og utvikle kvarandre.

Innspill:

I lektorutdanningene bør det legges mer til rette for alternative praksisarenaer for lektorstudenter som museum, vitensentre, skolelaboratorier og tidlige bacheloremner i høyere utdanning (læringsassistenter).

Kapasitet:

- Det er eit stort behov for arbeidstakarar som har gjennomført profesjonsutdanningar. Til nokre profesjonsutdanningar er det nødvendig å rekruttere fleire studentar. For andre profesjonsutdanningar, særleg sjukepleiarutdanninga, er det nasjonalt god søking.

Innspill:

Rekruttering til lærerutdanningene har gått betydelig ned de siste årene i hele landet, og særlig har rekruttering til lektorutdanning i realfag en betydelig nedgang. Det bør i større grad arbeides for å øke statusen til læreryrket innen realfag fordi dyktige lærer i skolen er kjent å kunne påvirke elevenes fagvalg i skolen og valg av videre utdanning senere. Utsynsmeldingen viser til tre store utfordringsområder i tiden fremover: IKT, helsefag og det grønne skiftet – alle områder som roper etter realfagskompetanse. Å bygge realfagsidentitet begynner allerede i barnehagen og en god strategi for å arbeide med realfagsidentitet- og interesse i hele utdanningsløpet fra barnehage til høyere utdanning må løftes frem og vil kreve dyktige realfagslærere i hele utdanningsløpet.

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.06.2023
Saksnr.: 2023/9671 ALEKSASA

Svar fra MED på intern høring - invitasjon til å gi innspill til profesjonsmeldingen

Det medisinske fakultet takker for mulighet for å komme med innspill til høringen. Vi ønsker å presentere to uttalelser – en fra Det medisinske fakultet generelt og en fra Avdeling for samfunnsmedisin og global helse (Institutt for helse og samfunn).

Innspill fra Det medisinske fakultet:

Generelt

- 1. I teksten over har vi trekt opp ein del utfordringar for profesjonsutdanningane. Er de samde i at dette er sentrale utfordringar? Kva vil de eventuelt trekkje fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbiletet?*

Mange sentrale elementer er påpekt. Men rekruttering til profesjonsutdanningene og yrkene er under betydelig press. Mange opplever begrensede karrieremuligheter med en profesjonsutdanning, og dette ryktet bidrar negativt til rekruttering – særlig av unge med høye ambisjoner for egen karriere. Dette er ikke i tilstrekkelig grad påpekt blant utfordringene.

- 2. Korleis kan universitet og høgskular utvikle utdanningane i tråd med framtidige kompetansebehov og samfunnsendringane vi trekk opp?*

Det meste av den spesifikke læringen som er relevant for en profesjonsutøvers arbeid på et gitt tidspunkt læres på arbeidsplassen i løpet av et arbeidsliv, eller gjennom spesifikke kurs eller annen utdanning knyttet til arbeidet. Det viktigste studentene kan få med seg fra grunnutdanning er derfor det som kan betraktes som en felles kunnskapsbase for alle i profesjonen på et adekvat nivå, og generiske ferdigheter. De generiske ferdighetene inkluderer eksempelvis kritisk tenkning, gode rutiner for å lære nye kunnskap og trene ferdigheter, god rolle-/profesjonsforståelse, kommunikasjonsferdigheter, gode holdninger og etiske standarder og evne til å løse komplekse problemer og generere nye ideer.

Kvalitet

3. *Sikrar krava vi stiller til fagmiljø gjennom lov og forskrift kvalitet og relevans i profesjonsutdanningane, eller er dei til hinder for t.d. praksisretta utdanningar?*

Her er det trolig store forskjeller mellom ulike profesjonsutdanninger, men for medisinstudiet har ikke kravene hatt noen påvirkning på sammensetning av fagmiljøet. Det er en høy akademisk bevissthet og høy kompetanse i fagfeltet, og majoriteten av vitenskapelige universitetsansatte har dette som en bistilling ved siden av klinisk hovedstilling som lege.

4. *Kva barrierar finst når det gjeld å tilsetje personar med fersk erfaring frå yrkesfeltet anten i delte eller heile faglege stillingar i profesjonsutdanningane? Kva kan byggje ned desse barrierane?*

For de aller fleste fagmiljø innen medisin er det stort tilfang av klinisk personell med akademisk kompetanse (ph.d.) som er interessert i en kombinert karriere. Men for enkelte kliniske fag er det rekrutteringsutfordringer inn i akademisk utdanning – enten fordi dette er lite attraktivt opp mot alternative karriereveier, eller fordi den tiden det tar å gjennomføre en ph.d.-utdanning går ut over kliniske ferdigheter (eks kirurgiske fag).

5. *Er det utfordringar med å rekruttere personar med førstekompetanse til utdanningane og i tilfelle kvifor?*

Normalt ikke, se over.

6. *Kva skal til for å bygge sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningane. Kva er barrierane?*

Innen de aller fleste kliniske miljø i universitetssykehusene (der majoriteten av utdanningen foregår) er det uttalt forskningsaktivitet. Dette gjelder også ved de basalmedisinske miljøene tilknyttet universitetene som driver medisinutdanning. For miljøene som underviser primærmedisinske fag, samfunnsmedisin etc er det mer variabelt. Årsaker til dette er trolig sammensatt, men noen mulige forklaringer er manglende tradisjon for forskning og å bygge struktur omkring forskning, spredte miljøer og vanskelig finansieringssituasjon.

7. *Korleis kan koplinga mellom forskning og undervisning innan profesjonsfag bli betre?*

Sentralt her er god forskningskompetanse hos underviserne, og at vitenskapelig tilnærming til faget blir en integrert og naturlig del av undervisningen. Samtidig er det viktig at studenter har mulighet til å lære forskning som del av sin utdanning – det bidrar både til interesse for forskning og fag, samt at det avmystifiserer forskning (som kan være utbredt hos studenter). Det gir ikke mening å tenke at man skal forske på det samme som man underviser om – det vil føre til en veldig innskrenkning og standardisering av forskningen.

8. *Korleis påverkar rammeplanane kvalitet og gjennomføring i profesjonsutdanningane?*

Ikke aktuelt

9. *Kva bidreg rammeplanane for ingeniørutdanningane med, og er det framleis behov for rammeplanar for ingeniørutdanningane? Dersom det er behov for rammeplanar, er det noko som bør endrast i dagens rammeplan for ingeniørutdanningane?*

Ikke aktuelt

10. Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og kva barrierar finst det?

Strukturelle betingelser som bidrar til et godt samarbeid: Majoriteten av professorer er i delte stillinger (med klinisk legejobb). En stor del av undervisningen foregår i sykehus. For undervisning om primærhelsetjeneste er koblingen ofte svakere. Eksempelvis er det krevende å ivareta veiledningsbehov for praksislærere i primærhelsetjenesten.

11. Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.

Se over

Kapasitet

12. I Utsynsmeldinga blir det fast slått at dimensjoneringa av utdanningssystemet skal bli meir i tråd med behovet i samfunnet. Det skal skje mellom anna gjennom at UH- sektoren prioriterer å auke talet på studieplassar innanfor område som er etterspurde av arbeidslivet og av dei utdanningssøkjande, og som er særleg viktige for Noreg: IKT, helse og utdanning som er nødvendig for det grøne skiftet. Korleis kan institusjonane arbeide for å sikre tilstrekkeleg kapasitet i profesjonsutdanningane?

Finansiering, ansvarliggjøring av samarbeidspartnere (helsevesen, kommuner etc), attraktive arbeidsbetingelser på Universitetet (vanskelig kontra offentlig/privat helsevesen, næringsliv etc)

13. Har de døme på god dialog mellom universitet og høgskular og arbeidsliv for å sikre at kapasiteten er i tråd med behovet i arbeidslivet?

Årlige dialogmøter med alle sykehus i Helse Sør-Øst, hyppigere med universitetssykehusene, stor involvering i ledelse (styrerepresentasjon etc), delte stillinger.

14. Korleis kan vi utnytte utdanningskapasiteten, og særleg ledig utdanningskapasitet, best mogleg?

Ingen ledig utdanningskapasitet innen medisin idag, men det er ønske om en forutsigbar økning av antall studieplasser på medisinstudiene i Norge. Viktig at de som er ferdigutdannet kan komme i gang med spesialisering etter endt utdanning – det fordrer tilstrekkelig antall LIS1-stillinger.

15. Kva er barrierane for å få til fleksibel og desentralisert utdanning?

Finansiering, kvalifiserte undervisere, fagmiljø, kapasitet i helsetjenesten gir stort press på klinisk aktivitet og går ofte ut over andre aktiviteter (undervisning, forskning).

16. Har de gode døme på fleksible og desentraliserte utdanningstilbud i profesjonsutdanningar?

Alle de fire medisnutdanningene har desentraliserte studietilbud for deler av utdanningen.

17. *Kva må til for at fleire unge skal velje profesjonsutdanningar det er stor etterspurnad etter i arbeidslivet?*

Omdømme, karrieremuligheter, interessante arbeidsoppgaver, gode betingelser

18. *Korleis kan vi mobilisere vaksne som har familie og økonomiske forpliktingar til å ta ei profesjonsutdanning?*

Ikke relevant

19. *Bør fleire av profesjonsutdanningane organisere arbeidsplassbaserte utdanningar, y- vegar, tresemesterordning eller forkurs?*

Ikke relevant

20. *Er C-krav til opptak til masterutdanning til hinder for å vidareutdanne helsepersonell med erfaring frå arbeidslivet?*

Ikke relevant

21. *Bruger institusjonane høvet til å sikre lokal rekruttering ved bruk av kvotar i opptaket til vidareutdanning i helsefag? Kvifor/kvifor ikkje?*

Ikke relevant

Praksis

22. *Korleis kan alle partar leggje til rette for at fleire får praksisen dei treng?*

«Sørge for» ansvar for utdanning for alle aktuelle praksisarenaer. Nøye vurdere hva som er «nødvendig» praksis – praksis er inspirerende og gir kontekst for læring, men utbyttet for senere yrkesutøvelse utover de første ukene etter at man er nyutdannet er mindre klart.

23. *Lærestadane og arbeidslivet er avgjerande for kvaliteten i praksisopplæringa. Kan regjeringa likevel gjere meir for at alle studentar får praksisopplæring av god kvalitet, både når det gjeld førebuingane til praksis og rettleiing og fagleg oppfølging av praksisen?*

Kapasitet til oppfølging av studenter i praksis er det kritiske punktet her – som nevnt lider dette ofte under stort produksjonspress i klinisk arbeid. Tilgjengelige ressurser (både til opplæring av veiledere og superviserer og til oppfølging av studenter) er derfor helt avgjørende for å ivareta kvalitet i praksis.

24. *Korleis kan utdanningane førebu studentane på eit yrkesliv der dei er forventa å samarbeide med andre profesjonar?*

Tverrfaglighet både som teoretisk tema i utdanningene, og ikke minst i oppgaveløsning og praksis. Dette må være en naturlig, integrert del av undervisningsmodellen – ikke bare en add-on. Vi har noen gode eksempler på vellykkede tverrfaglige undervisningsopplegg som bør være eksempel til etterfølgelse (studentBEST – akuttmedisinsk simulering i utdanningens siste år, Simulering av ansvarsgruppemøte med involvering av NAV-ansatte i Oslo kommune, TSB-ansatte i OUS og brukerorganisasjoner og Sampraks der tverrfaglig

sammensatte grupper utreder eksempelvis sykehjemspasienter sammen). Vi bør ha flere praksisrelevante oppgaver der flere grupper helsepersonell involveres og løser spørsmål samtidig.

25. *Kva kan motivere til å ta imot fleire praksisstudentar og byggje ut samarbeidet om utdanning?*

Se over

26. *Er strukturen på praksis og mengda med praksis innan lærarutdanningane rett eller bør praksisperiodane vere lengre og slik gi høve til eit djupare innblikk i livet på ein skule eller barnehage?*

Ikke relevant

Mangfold

27. *Har de gjennomført tiltak for å auke mangfoldet i profesjonsutdanningane? Korleis har eventuelle tiltak verka?*

Nei, karakterbasert.

28. *Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?*

Det er gjort lite for å tiltrekke seg mannlige søkere til profesjonsutdanningen, og vi har for lite kunnskap om de tiltakene som har vært gjennomført. Det bør gjøres oppsøkende virksomhet på videregående skoler lenge FØR de skal velge utdanningsløp, gjerne med mannlige forbilder.

Innspill fra Avdeling for samfunnsmedisin og global helse

Først vil vi understreke at det er viktig å peke at utdanning er en viktig bakenforliggende faktor i forhold til helse. Utdanningsinstitusjonenes utdanningsoppdrag er derfor en del av folkehelsearbeidet - ved å gi flere tilgang til utdanning bidrar de til en betydelig økning i positiv helseressurs og gir en "forsikring" som har betydning i alle aldre og for langt flere enn den som tar utdanning (livsløpsperspektiv, betydning for barn, lokalsamfunn, m.m.)

1. *I teksten over har vi trekt opp ein del utfordringar for profesjonsutdanningane. Er de samde i at dette er sentrale utfordringar? Kva vil de eventuelt trekkje fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbiletet?*

Utdanningenes sentraliserende og spesialisierende effekt er ikke tydelig i sammendraget. Det er spørsmål om det faktisk er en skjevhet i hva studentene utdannes til og det de vil møte i mindre samfunn, det vil si i desentraliserte lokasjoner, "der livet leves": er det overensstemmelse mellom de problemstillinger og de løsninger som studentene lærer opp i og det de møter når de kommer ut i praksis i mindre samfunn? Dette

kommer i tillegg til den sentraliserende sosiokulturelle betydningen store, sentrale læresteder representerer på studentene individuelt og på gruppenivå.

Dette må kompenseres gjennom blant annet gode desentraliserte utdanningstilbud. Se lenger ned.

2. *Korleis kan universitet og høgskular utvikle utdanningane i tråd med framtidige kompetansebehov og samfunnsendingane vi trekk opp?*

- Gode desentraliserte praksisarenaer for flere studentgrupper. Bruke de mindre praksisplassene, se etter "ubrukte" arenaer som kan "løftes" til gode praksisplasser (kfr hva man har gjort over tid med lokalsykehus i medisinerutdanning og sykepleierutdanning.) Oppfordre til kompetansekartlegging i desentraliserte mulige praksismiljøer.
- Gode desentraliserte utdanningstilbud for unge og voksne som ikke kan / vil flytte til sentrale utdannings steder, som har annen jobb eller forpliktelser (hus, familie, ulike omsorgsoppgaver) eller kjenner at "byens ståk og larm" ikke er verdt å utsette seg for å få en utdanning, men som kan gjøre det lokalt. Dette betyr å lære opp pedagogisk personale og benytte teknologi og bidra til relasjonsbygging slik at desentralisert utdanningstilbud blir gode og mangfoldige nok til å kunne løfte utdanningen til et nivå som er desentralisert. Anerkjenn behovet for studiesentra (Tynset, Midt-Troms osv) og bygge gode relasjoner, være kreativ i studietilbud og undervisningsmetoder.
- Bevisstgjøre seg og støtte opp under fagskoleutviklingen, for å lage til trappetrinn i utdanningsløp. Sikre "mellomtrinn" mellom vgs og bachelorutdanning.

Kvalitet

3. *Sikrar krava vi stiller til fagmiljø gjennom lov og forskrift kvalitet og relevans i profesjonsutdanningane, eller er dei til hinder for t.d. praksisretta utdanningar?*

I faget samfunnsmedisin (medisinstudiet) er det altfor lite kontakt mellom praksisfeltet og forskningsfeltet, det gjelder sannsynligvis på flere felt i profesjonsutdanningen. Det er ikke slik at enhver forskningsbakgrunn er relevant for praksisrettede utdanningsfelt. Det trengs presisering av at praksiserfaring er viktig i rekruttering til vitenskapelige stillinger, og praksiserfaring bør også vektlegges i opprykkssituasjoner i stillinger der dette er viktig. For tung vektning av forskningsproduksjon i et fag som samfunnsmedisin gjør at den tunge praksis/profesjonsdelen av kandidatenes bakgrunn ikke rekke opp i konkurranse. Det er krevende utdannings/spesialiseringsforløp for leger i samfunnsmedisin og når det skal koples mot krevende forskerutdanning i forskningsmiljøer der spesialistutdanning ikke verdsettes blir det for krevende. Slik profesjonsstillinger kan være svært krevende faglig og krevende på lojalitet/tilstedeværelse som ikke befordre forskning parallelt.

- Underkommunikasjon av forskjellen mellom og en tendens til høyere verdisetning av "disiplin"utdanning istf "profesjons"utdanning i en del undervisningsmiljøer?
- Det er en bekymring at for tung vektning av forskningsproduksjon hindrer rekruttering i alle fall innen samfunnsmedisin.

4. *Kva barrierar finst når det gjeld å tilsetje personar med fersk erfaring frå yrkesfeltet anten i delte eller heile faglege stillingar i profesjonsutdanningane? Kva kan byggje ned desse barrierane?*
- 1) Lønn. Når det gjelder rekruttering av leger er dette en betydelig utfordring, fordi en stipendiatstilling har vesentlig lavere lønn enn det de kan få i stillinger i helsetjenesten. I et praksisfelt som ikke har tradisjon for forskning er det også en kulturell barriere – det anses ikke som et normalt karriereløp. Det må legges større vekt i de akademiske institusjonene på å bygge nettverk ute i praksisfeltet og bringe dem inn i forsknings-og undervisningshverdagen. Det vil også føre til mer praksisrelevant forskning og bedre undervisning, samtidig som man bygger opp samfunnsrelevant forskningskompetanse. Men må også innad i institusjonene tilby god pedagogisk utdanning og et godt faglig miljø der de er trygge og tør dele usikkerhet og kan vise sin utviklingsprosess. Lage "trygge" stillinger for dem - der seniorer i academia er oppmerksomme, gir veiledning, inkluderer etc. slik at de orker delte stillinger (der de på den andre arenaen også er i videreutdanning ...). Tilbud om spesialisering i den prefererte spesialisering for profesjonen. Konkurransen på lønn, lokalisering.
5. *Er det utfordringer med å rekruttere personar med førstekompetanse til utdanningane og i tilfelle kvifor?*
- Dette mener vi absolutt at det er. Samfunnsmedisin i profesjonsutdanningen i medisin er et spesielt fagfelt fordi det dekker mange fagområder: sosialmedisin, trygdemedisin, metodefag (epidemiologi), arbeidsmedisin OG samfunnsmedisin - hvorav de to siste er egne spesialiteter. Vi har ikke nok kapasitet på samfunnsmedisin når en ser på faste ansatte. Timelærere og 10 % lektorstillinger kompenserer bra for selve undervisningen, men kan i for liten grad dekke det daglige akademiske arbeidet med undervisning og eksamen.
  - Det er mangel på leger med samfunnsmedisinsk praksiserfaring og evt. spesialisering i samfunnsmedisin. Ikke bare UiO men også andre universiteter. har ikke klart rekruttere over de senere år, hverken yngre eller "modne" samfunnsmedisinere med profesjonsbakgrunn som er tilpasset de oppgaver som fremtidens leger må eksponeres for/læres opp i. Noen årsaker: høye krav til forskningsprofil/produksjon til de utlyste faste stillingene, liten/ingen anerkjennelse/poeng av variasjon/lengde i praksis og evt. undervisningserfaring fra andre nivåer enn undervisningsinstitusjon. Konkurransen fra andre arbeidsgivere i tilrettelegging for spesialisering, avlønning, lokalisering.
6. *Kva skal til for å bygge sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningane. Kva er barrierane?*
Se over. Vi har sterke forskningsmiljøer i epidemiologi, men ikke i praktisk samfunnsmedisin.
7. *Korleis kan koplinga mellom forskning og undervisning innan profesjonsfag bli betre?*

Systematisk arbeid med læringsmål/utbytte, der både undervisningen og forskningen følger de læringsmål/utbytte som er valgt for utdanningen. Relasjonsbygging mellom profesjonsmiljøer og forskningsmiljøene, - forskningsmiljøene må nok "ut" og vise anerkjennelse, gi inklusjon, by på seg selv, og det må øremerkes forskningsmidler for praksisrelevant forskning i det samfunnsmedisinske feltet (særlig i svært forskningssvake miljøer, som primærhelsetjenesten og NAV).

8. *Korleis påverkar rammeplanane kvalitet og gjennomføring i profesjonsutdanningane?*

Rammeplanane bør gås gjennom på nytt med hensyn på nye utfordringer som ikke er godt nok beskrevet jfr de siste tiders insentiver (utsynmeldingen og helsepersonellkommisjonen). For å få til det grønne skiftet, en sterkere tverrfaglig utdanning, mer trygghet i forhold til usikkerhet og for å møte utfordringene skissert i helsepersonellkommisjonen knyttet til overbehandling og overdiagnostikk er vi nødt til å endre innholdet i utdanningen, og det vil kreve en revisjon av forskriftene slik at dette kan prioriteres bedre i selve utdanningsløpet. Hvis vi skal greie å skape en bærekraftig og grønnere helsetjeneste sammen er vi nødt til å endre selve grunnlaget for medisinerutdanningen (som nå gir gode kandidater med sterk kunnskap, men lite rustet til å møte utfordringene skissert over).

9. *Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og kva barrierar finst det?*

- For medisin kan vi si noe om praksis i primærhelsetjeneste: Det er "en annen verden" "der ute" - der etterspørsel og produksjonskrav nok begrenser kapasitet til samarbeid med utdanningsinstitusjoner. Det er mange aktører i arbeidslivet og utdanningenes kapasitet og kompetanse til å opprettholde relasjoner til så mange og være relevante og fleksible nok for dem kan nok være krevende å opprettholde. Men det må jo gjøres - så det må prioriteres ressurs til dette.
- Manglende oppmerksomhet på veiledningsbehov, trygging av praksislærere, og evt. også avlønning kan være barrierer (noe lykkes man med - kfr praksisundervisning for medisinerstud modul 7 v UiO ++).

10. *Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.*

For samfunnsmedisins vedkommende er det lite dialog utover det som enkeltpersoner tar initiativ til. Det er svært lite institusjonell støtte for å prioritere kontakt med praksisfeltet. Dette er nødt til å endres hvis dialogen mellom universitet og arbeidsliv skal styrkes.

11. *I Utsynmeldinga blir det fast slått at dimensjoneringa av utdanningssystemet skal bli meir i tråd med behovet i samfunnet. Det skal skje mellom anna gjennom at UHsektoren prioriterer å auke talet på studieplassar innanfor område som er etterspurde av arbeidslivet og av dei utdanningsøkjande, og som er særleg viktige for Noreg: IKT, helse og utdanning som er nødvendig for det grønne skiftet. Korleis kan institusjonane arbeide for å sikre tilstrekkeleg kapasitet i profesjonsutdanningane?*

Samtidig som det utvikles nye tilbud sentralt må tilbud/modeller for desentraliserte/distansebaserte tilbud utvikles/tilbys. Institusjonene må derfor satse på videreutdanning av sitt utd.personale i de pedagogiske muligheter som ligger i dette (teknologi, voksenpedagogikk +) men også styrke sin kapasitet på relasjonsbygging til desentraliserte "noder" i dette langstrakte landet.

Dette vil redusere behovet for midlertidig boende og reising for studenter, lette tilgangen til praksisplasser, trygge studentenes fortsatte relasjon til familie, nærmiljø, fremtidig arbeidsliv - og gi muligheter til hus-hytte-stillinger (Omtalt av helsepersonellkommisjonen).

12. *Har de døme på god dialog mellom universitet og høgskular og arbeidsliv for å sikre at kapasiteten er i tråd med behovet i arbeidslivet?*

Egentlig var og er jo medisinerutdanningen i Tromsø slikt eksempel, men nå er utfordringene så store i primærhelsetjenesten så store at vi er usikre på om den effekten er så tydelig fortsatt. I alle fall blir mange flere leger i Nord-Norge - trolig fordi de har vært eksponert for både 1. og 2.linja, mange lokalsamfunn, med hver sine sosiokulturelle uttrykk de er blitt vant til.

13. Korleis kan vi utnytte utdanningskapasiteten, og særleg ledig utdanningskapasitet, best mogleg?

Utvikle / tilby desentraliserte tilbud, inn i fagskole/bachelorutdanninger.

14. Kva er barrierane for å få til fleksibel og desentralisert utdanning?

- for lite samarbeid mellom utd.instit. og lokale aktører
- for svake lokale aktører - aktører som ikke er vant til ansvar for profesjonsutdanning, kun for kortere, enkeltstående, ikke vesentlig meritterende kurstilbud. Nødvendig fremover: studiesenteroppbygging, med god anerkjennelse og interesse fra utd.instit. Ikke for store studiesentra, men fleksible og virkelig desentraliserende sentra som kjenner sitt nedslagsfelt (ikke stor desentraliserte sentraliserende sentra!).

15. Har de gode døme på fleksible og desentraliserte utdanningstilbod i profesjonsutdanningar?

I massevis, f.eks. fra studiesenter i Lofoten i sin tid:

Full bachelorutdanning: vernepleier/sykepleierutdanning, lærer/barnehagelærerutdanning, adm/ledelse, bedriftsøkonomi, ingeniørfag.

I tillegg moduler som kunne bygges på inntil bachelor og videre (adm/ledelse, bedriftsøkonomi)

16. Kva må til for at fleire unge skal velje profesjonsutdanningar det er stor etterspurnad etter i arbeidslivet?

Sikre relevans i utdanningen, gjennom god og godt veiledet praksiserfaring, og god praksisorientert men forskningsbasert undervisning.

For god praksiserfaring: kreativ, understøttende relasjon til arbeidsgivere/praksisplasser.

Vurdere fagskoleutdanninger som mellomtrinn før fullbachelorutdanning etter vgs.

Desentraliserte utdanningstilbud.

17. Korleis kan vi mobilisere vaksne som har familie og økonomiske forpliktingar til å ta ei profesjonsutdanning?

Gi dem tilbud om desentraliserte, mere tilgjengelig utdanningstilbud. Fleksibilitet. Gjerne tilpasset over tid (evt. forlenget studieførløp). I dette ligger mulighet til å ha deltidsjobb ved siden, opprettholde sosiokulturelt miljø for seg selv og familie. Evt. få tilpasset fulltidsjobb. kfr. avtaler med arbeidsgiver, familie/lokalmiljø etc.

Slipper økonomiske og tidsmessige utfordringer.

18. Bør fleire av profesjonsutdanningane organisere arbeidsplassbaserte utdanningar, yvegar, tresemesterordning eller forkurs?

Ja, absolutt. Det kreves motiverende og fleksible "mellomtrinn" både for motivasjon, trygging og valgfrihet.

Praksis

19. 22. Korleis kan alle partar leggje til rette for at fleire får praksisen dei treng?

Se over.: Respekt, fleksibilitet, kreativitet i relasjonsbygging fra instit., veiledning og støtte, anerkjennelse av flere størrelser på det enkelte praksissted - med ledsagende tilpasset støtte og veiledning.

20. 23. Lærestadane og arbeidslivet er avgjerande for kvaliteten i praksisopplæringa. Kan regjeringa likevel gjere meir for at alle studentar får praksisopplæring av god kvalitet, både når det gjeld førebuingane til praksis og rettleiing og fagleg oppfølging av praksisen?

Ja, de bør legge til rette for ytterligere ansvarliggjøring av kommunene i utdanningsansvar på alle ledd i helseutdanningene. Det bør sannsynligvis også frigjøres midler til utdannings- og forskningskoordinatorer i kommunene som jobber tettere med universitetene, og universitetene må forpliktes på å prioritere slik kontakt.

21. 24. Korleis kan utdanningane førebu studentane på eit yrkesliv der dei er forventa å samarbeide med andre profesjonar?

Tverrfaglighet både som teoretisk tema i utdanningene, og ikke minst i oppgaveløsning og praksis. Må gjennomsyre både undervisningen (med tverrfaglig sammensatt undervisnings personell) og eksamen. Legestuderer går nå ut av medisinstudiet og tror de skal jobbe alene, og føler at gruppeoppgaver er noe som hører ungdomsskolen til. Det er bekymringsfullt. Det er stor tendens til silodannelse, men vi i profesjonsutdanningen i medisin på UiO har gode eksempler på vellykkede tverrfaglige undervisningsopplegg som bør være eksempel til etterfølgelse (studentBEST – akuttmedisinsk simulering i utdanningens siste år, og Simulering av ansvarsgruppemøte med involvering av NAV-ansatte i Oslo kommune, TSB-ansatte i OUS og brukerorganisasjoner). Vi bør ha flere praksisrelevante oppgaver der flere grupper helsepersonell involveres og løser spørsmål samtidig.

22. 25. Kva kan motivere til å ta imot fleire praksisstudentar og byggje ut samarbeidet om utdanning?

Se over.

29. Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?

Det er gjort altfor få tiltak for å tiltrekke seg mannlige søkere til profesjonsutdanningen, og vi har for lite kunnskap om de tiltakene som har vært gjennomført. Det bør gjøres oppsøkende virksomhet på videregående skoler lenge FØR de skal velge utdanningsløp, gjerne med mannlige forbilder.

Desentralisert utdanning kan virke mangfoldsfremmende, ved at tilgjengeligheten til utdanningen blir større etc. SE OVER.

Med hilsen

Hanne Flinstad Harbo
dekan

Hans Mossin
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Aleksandra Weder Sawicka
a.w.sawicka@medisin.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.06.2023
Saksnr.: 2023/9671 KRISBHA

Svar fra OD på intern høring - invitasjon til å gi innspill til profesjonsmeldingen

OD takker for muligheten til å komme med innspill i den interne høringsrunden. Våre innspill til utvalgte spørsmål følger nedenfor.

Generelt

1. I teksten over har vi trekt opp ein del utfordringar for profesjonsutdanningane. Er de samde i at dette er sentrale utfordringar? Kva vil de eventuelt trekkje fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbiletet?

OD ønsker å supplere det skisserte utdanningsbildet:

- Hvordan rekruttere de riktige studentene til den riktige helseprofesjonen? Utfordringen innen odontologi og tannpleie er stort frafall, manglende kjønnsbalanse etc.
- Studentene selekteres på grunnlag av evne til å tilegne seg teoretisk kunnskap, ikke ut fra manuell og sosial kompetanse.

2. Korleis kan universitet og høgskular utvikle utdanningane i tråd med framtidige kompetansebehov og samfunnsendringane vi trekk opp?

For utdanninger innen odontologi og tannpleie, er det universitetene og høyskolene som selv må finansiere ervervelse, vedlikehold og oppgraderinger av infrastruktur som kreves for studentenes kliniske opptrening. Det mangler ressurser til å investere i tidsriktig infrastruktur opp til siste standard, hvilket fører til at det utdannes studenter som i stor grad har mottatt opplæring i bruk av gårdsdagens teknologi.

Kvalitet

4. Kva barrierar finst når det gjeld å tilsetje personar med fersk erfaring frå yrkesfeltet anten i delte eller heile faglege stillingar i profesjonsutdanningane? Kva kan byggje ned desse barrierane?

- Lønnsforhold i UHR sektoren sammenlignet med annen offentlig og privat sektor er ikke konkurransedyktig, spesielt innen odontologi.
- Pedagogiske krav – det tar tid og det er ressurskrevende å tilegne seg denne kompetansen, og dette kan tenkes å konkurrere med etablering av familie for de yngre profesjonsutøverne.

5. Er det utfordringar med å rekruttere personar med førstekompetanse til utdanningane og i tilfelle kvifor?

- Kombinasjonen tannlegespesialist- og første-kompetanse begrenser utvalget av kandidater, som sammen med lav lønn begrenser ytterligere.

6. Kva skal til for å bygge sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningane. Kva er barrierane?

- Økonomiske ressurser. Det må prioriteres å ansette vitenskapelig kompetente forskere og undervisere til universitetene for å sikre kompetansenivå på både utdanning og forskning fremover. Per i dag prioriteres midler til de regionale odontologiske kompetansesentrene, som får økte tilskudd hvert år, mens man på universitetene opplever det motsatte.
- Tid til forskning må prioriteres for de vitenskapelig ansatte
- Det må opprettes digitale plattformer for å dele på undervisningen mellom lærestedene. Dette vil frigjøre tid til forskning.
- Mer fokus på forskning og innovasjon i masterutdanningene.
- Profesjonsutdanningene krever undervisning i en rekke små fag. Resultatet kan bli at det blir små fagmiljøer ved hver enhet i disse små fagene. Det må legges til rette for samarbeid på tvers av enheter/institusjoner for å skape sterke fagmiljøer for små fag.

8. Korleis påverkar rammeplanane kvalitet og gjennomføring i profesjonsutdanningane?

- Nyttig, som et nasjonalt fundament. Påvirker ellers ikke i veldig stor grad. Det beskriver det vi gjør/har i utdanningene, og man har fortsatt handlingsrom for tilpasninger ved hver enkelt utdanning.

10. Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og kva barrierar finst det?

- Det mangler per i dag lovhemmel for å pålegge tannhelsetjenesten å stille med praksisplasser.
- Kompetansehevende tiltak på nasjonalt nivå for praksisveiledere for å ensrette og samkjøre kvaliteten av praksisstudier.

11. Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.

- Representanter fra arbeidslivet trekkes inn i styrer og utvalg, og det er jevnlege kontaktmøter med fagforeningene/interesseorganisasjonene.

Kapasitet

12. I Utsynsmeldinga blir det fast slått at dimensjoneringa av utdanningssystemet skal bli meir i tråd med behovet i samfunnet. Det skal skje mellom anna gjennom at UH-sektoren prioriterer å auke talet på studieplassar innanfor område som er etterspurde av arbeidslivet og av dei utdanningssøkjande, og som er særleg viktige for Noreg: IKT, helse og utdanning som er nødvendig for det grønne skiftet. Korleis kan institusjonane arbeide for å sikre tilstrekkeleg kapasitet i profesjonsutdanningane?

- Antall studenter som kan tas inn på odontologi i Oslo begrenses av fellesundervisning med Det medisinske fakultet de første semestrene. Fellesundervisningen gir også grunnlag for at studenter som er tatt opp på odontologi søker seg over til medisin i løpet av andre studieår. Plasser blir stående ledig på odontologi hvis de ikke fylles opp med studenter som har begynt sine studier i utlandet. Det ville vært bedre om de som fikk plass på odontologi var de som virkelig ønsker å bli tannleger, ikke de som vil finne en bakvei inn til medisinstudiene.
- På grunn av høye opptakskrav, studerer mange norske odontologi i utlandet, finansiert av staten. Selv om disse tannlegene formelt oppfyller kravene, har de ikke nødvendigvis ferdigheter tilpasset krav og forventninger i det norske helsevesenet når de kommer tilbake. Staten burde finansiere flere studieplasser i Norge og begrense finansiering av odontologistudier i utlandet (ref. Grimstad-utvalgets anbefalinger for utdanning av leger).

14. Korleis kan vi utnytte utdanningskapasiteten, og særleg ledig utdanningskapasitet, best mogleg?

- OD tilbyr allerede opptak av søkere til ledige studieplasser via et årlig innpassingsopptak (lokalt) ved masterprogrammet i odontologi på 3. og 5. semester. Konkurransmessige hensyn gjør at det lyses ikke ut et tilsvarende innpassingsopptak ved bachelorprogrammet i tannpleie.

15. Kva er barrierane for å få til fleksibel og desentralisert utdanning?

- Veilederkompetanse, økonomi og nærhet til spesifikk fagkompetanse med kliniske forskningsmiljøer.

21. Bruker institusjonane høvet til å sikre lokal rekruttering ved bruk av kvotar i opptaket til vidareutdanning i helsefag? Kvifor/kvifor ikkje?

- Det gis poeng for geografisk tilhørighet i opptak til spesialistprogrammet i odontologi.

Praksis

22. Korleis kan alle partar leggje til rette for at fleire får praksisen dei treng?

- Økonomi til å investere i tidsriktig infrastruktur i studentklinikene
- Mulighet for å tilby konkurransedyktig lønn til kliniske tannlege- og tannpleierveiledere
- Lovhjemmel til å pålegge tannhelsetjenesten å ta imot praksisstudenter
- Nasjonalt tilbud om veilederkompetansegivende opplæring for å sikre tilstrekkelig kvalitet i praksisstudiene
- Ressurser til frikjøp av praksisveiledere

23. Lærestadane og arbeidslivet er avgjerande for kvaliteten i praksisopplæringa. Kan regjeringa likevel gjere meir for at alle studentar får praksisopplæring av god kvalitet, både når det gjeld førebuingane til praksis og rettleiing og fagleg oppfølging av praksisen?

- Se punkt 22.

24. Korleis kan utdanningane førebu studentane på eit yrkesliv der dei er forventa å samarbeide med andre profesjonar?

- Tilrettelegge for felles praksis og teoriundervisning på tvers av fagretninger. Det er etablert en velfungerende samarbeidsarena mellom ulike helsefaglige profesjonsutdanninger på masternivå (SAMPRAKS) ved UiO hvor odontologistudenter deltar i felles praksis med andre studenter. Et lignende samarbeid er i implementeringsfasen på bachelornivået mellom sykepleier- og tannpleierstudenter. Begge er nedfelt i studieprogrammernes emnebeskrivelser, og selv om disse fungerer godt er det behov for flere.

25. Kva kan motivere til å ta imot fleire praksisstudenter og byggje ut samarbeidet om utdanning?

- Frigjøring av veilederressurser og økt anerkjennelse

- Rekrutteringsmuligheter

Mangfold

27. Har de gjennomført tiltak for å auke mangfoldet i profesjonsutdanningane? Korleis har eventuelle tiltak verka?

- OD har svært stort mangfold når det gjelder studenter med flerkulturell bakgrunn, og det er få søkere med nedsatt funksjonsevne. Ingen spesifikke tiltak på bakgrunn av dette.
- Tannhelsestudiene har en stor overvekt av kvinnelige studenter, særlig på bachelorstudiet. Det kjøres særlige kampanjer med tanke på økt rekruttering av mannlige studenter, men effekten har vært begrenset.

28. Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?

- Det har vært viktigere å forsøke å begrense frafallet fra utdanningene enn å jevne ut kjønnsbalansen, men mannlige forbilder som synlige profesjonsutøvere kan være et godt virkemiddel for å tiltrekke seg flere mannlige søkere til studiene.
- En andel studieplasser forbeholdt menn i opptak til studieprogrammene er ønskelig. Dette er spilt inn i forbindelse med nytt opptakssystem.
- Seleksjonen til studiene er karakterstyrt og guttene når ikke helt opp i opptaket selv om det er stor søkning. Opptaksprøve-kvoten i nytt opptakssystem kan bidra til å viske ut noe av ubalansen.

Med hilsen

Tiril Willumsen
dekan

Kristin Beathe Hansen
stilling

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

UNIVERSITETET
I OSLO

Notat

6

Saksbehandler:

Kristin Beathe Hansen

+4722852083, k.b.hansen@odont.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 26.05.2023
Saksnr.: 2023/9671 KRGRUDE

Innspill til høring om profesjonsmeldingen fra Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV) takker for muligheten til å sende innspill til høring om profesjonsutdanningene. Per i dag tilbyr UV formell profesjonsutdanning gjennom Lektorprogrammet og PPU ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS). I tillegg tilbys det studieprogram med sterk profesjonsrettet utforming innen spesialpedagogikk og pedagogikk. Vårt høringssvar fremhever først og fremst innspillene fra lærerutdanningene våre med fokus på kvalitet, kapasitet, praksis og mangfold. Samtidig vil mange av de mer overordnede innspill også gjelde for våre andre pedagogiske fag.

Vi ser også behov for at profesjonsmeldingen omfatter spesialpedagogikk for å sikre kvaliteten på spesialpedagoger i Norge og dermed også kvaliteten på tjenestene denne faggruppen skal utøve i samarbeid med lærere. Vi håper derfor at spesialpedagogikk blir vurdert i profesjonsmeldingen og at det kan bidra til at det på landsbasis utdannes spesialpedagoger som har et best mulig faglig grunnlag for det arbeidet de skal gjøre. Vi ønsker derfor at profesjonsmeldingen vurderer innføring av nasjonale retningslinjer for utdanningen i spesialpedagogikk på bachelor- og masternivå. En detaljert begrunnelse fra Institutt for spesialpedagogikk (ISP) finnes som eget vedlegg i slutten av dette dokumentet.

Generelt

Utover de utfordringene som skisseres i grunnlagsteksten for innspillene til høringen, mener vi først og fremst det er viktig i en stortingsmelding om profesjonsutdanningene at regjeringen er tydelig på at kvalitetskravene til lærerutdanningen skal beholdes, på tross av de utfordringene vi nå ser med rekruttering. Dette innebærer at man er tydelig på at et femårig masterløp for lærere skal bestå, at omfanget av praksis skal bevares, og at utdanningen fortsatt skal være en forskningsbasert og praksisrelevant utdanning. Det innebærer også at man bør beholde tydelige opptakskrav (om enn ikke direkte relatert til enkelte fag).

Vi mener også at lærerutdanningenes økonomiske utfordringer, særlig knyttet til finansiering av praksis, bør påpekes. Nasjonale myndigheter bør presisere og konkretisere skoleeiers plikt til å bidra i praksisopplæringen. Det er også ønskelig å utrede ulike finansieringsordninger for praksis, for eksempel er det interessant å tenke seg en finansieringsordning på lik linje med sykepleierutdanningen. Dette bør ses i lys av NFLPs arbeid med praksisopplæringen og Lærerutdanningsstrategien 2025. En endret finansieringsordning kan bidra til (i) å bedre samarbeid og ansvarsfordeling mellom HUI og

skolene/skoleeier, (ii) å bedre kvaliteten på praksis gjennom at skoleeier tar et større ansvar, og (iii) en mer helhetlig sammenheng mellom lærerutdanning og etter- og videreutdanning for lærere. Finansieringen av praksis bør også kunne dekke reiseutgifter for studenter som kan måtte reise langt bort fra studiested og bosted for å kunne gjennomføre praksis.

Når det gjelder spesialpedagogikk er nasjonale retningslinjer, et koordinerende fagorgan for spesialpedagogikk samt en finansieringskategori som tar hensyn til fagets praksisnærhet grunnleggende for å sikre høy studiekvalitet.

Kvalitet

Rammeplanene for lærerutdanningene må forenkles. Særlig er kravet om organisering av praksis fordelt over fire av fem studieår i lektorutdanningen problematisk for mange av institusjonene, og også obligatorisk bacheloroppgave i tredje studieår. Dette gjør det vanskelig å få til fleksible, lokale ordninger, og mange steder er studieprogrammene preget av rigide og uønskede studieløp. De nevnte kravene fører også til at det er vanskelig å innlemme nye studenter i eksisterende studieløp – noe som er uheldig for rekrutteringen. Tilsvarende gjelder ved behov for bytte av studiested.

Arbeidet med lærerutdanningsskoler/universitetsskoler bør fortsette. Dette er en god, men krevende arbeidsform. For institusjoner som vår, som kun tilbyr lærerutdanning på nivå 8-13, har det vært problematisk at mange utlysninger de siste årene har vært øremerket etablering av lærerutdanningsskoler i GLU, og vårt arbeid med universitetsskoler har derfor hatt trange kår. Nye utlysninger med stimuleringsmidler bør omfavne hele sektoren. Som nevnt over er det mulig at en annen finansieringsordning av praksis kan bidra til å bedre dette samarbeidet.

Koblinger mellom forskning og profesjonsfag kan styrkes gjennom mer målrettede tiltak for kursing av lærerutdannere. Lærerutdannere kommer fra mange ulike fagfelt og forskningstradisjoner, og ikke alle er like orientert i forskning på hva som kjennetegner god lærerutdanning og god undervisning for lærerstudenter. Undervisning for lærerstudenter krever en annen type meta-blikk på undervisning enn i andre emner ved institusjonene, og eksisterende kurs for HUI-ansatte som trenger pedagogisk basiskompetanse, er ikke nødvendigvis tilpasset dette.

På samme måte er lærerutdannernes varierte bakgrunn ofte en utfordring for å skape sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningene. Tiltak som nasjonale forskerskoler og forskningsutlysninger rettet mot lærerutdanningene er nødvendige, men tilsynelatende ikke tilstrekkelig. Mange ansatte, særlig på institusjoner med svakere forskningstradisjon, trenger tettere oppfølging og støtte, enten for å oppnå førstekompetanse, eller for å innlemmes i et, for mange, nytt forskningsfelt som profesjonsutdanningen.

Tilsvarende gjelder også for spesialpedagogikk, hvor forskningsbasert undervisning og tett kobling med praktisk kunnskap er nødvendig for at utdanningen kan møte samfunnets behov.

Kapasitet

Det er åpenbart et stort behov for å utnytte utdanningskapasiteten ved å styrke rekrutteringen til lærerutdanningene. Dette bør gjøres med ulike tiltak for å øke fleksibiliteten for opptak med innpass inn i utdanningene, også gjennom arbeidsplassbaserte tiltak. Særlig for de femårige integrerte studieløpene er dette utfordrende pga. rammeplanenes detaljeringsgrad av ulike elementer i utdanningen (som påpekt over). Vi trenger større fleksibilitet for å kunne mobilisere voksne som har familie og økonomiske forpliktelser, til å ta lærerutdanning – men også for å rekruttere folk fra andre sektorer som kan tenke seg arbeid i skolen uten en altfor lang etter- eller videreutdanning. For utdanningenes del krever dette at institusjonene selv kan vurdere søkeres kompetanse for innpass i et studieprogram. Dersom dette skal kunne være fleksibelt nok, er det viktig at det ikke foreligger nasjonale krav som er for rigide, og at det åpnes for muligheter til opptak med forbehold om ferdigstilling av andre emner. For skolenes del bør det på samme måte utredes muligheter for fleksible arbeidsplassbaserte ordninger for at ufaglærte i skolen kan kvalifisere seg som lærere gjennom etter- eller videreutdanningstilbud, og at i tilfeller der det tilsettes ufaglærte i skolen (eller lærere uten master), må dette være på vilkår om ferdigstilling av en slik utdanning.

Rekrutteringen til lærerutdanning kan også økes gjennom å gå bort fra kravet om fullført mastergrad for opptak til praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Søkningen til PPU ved UiO er nå under en fjerdedel av hva den var før masterkravet ble innført i 2019, og et stort flertall av PPU-studentene våre har i dag kun ett fag som kvalifiserer for undervisning i skolen, i motsetning til før masterkravet ble innført da så godt som alle hadde to skolefag. Det er altså ikke bare søkertallene som har falt dramatisk etter det nye opptakskravet. Også skolerelevansen av PPU-studentenes fagbakgrunn er betydelig svekket. **Kravet om at lærere i skolen skal ha mastergrad, er viktig og må beholdes, men det kan løses uten å ha det som opptakskrav til PPU.** Studieprogrammet er heller ikke på et slikt faglig nivå at det kreves en mastergrad for å kunne gjennomføre det. Uten master som opptakskrav blir utdanningsløpet fram mot lærerkompetanse mer fleksibelt, slik at det for eksempel blir mulig å ta en bachelorgrad, så PPU og til slutt, eller eventuelt parallelt med PPU, en mastergrad, for eksempel en fagdidaktisk mastergrad på deltid.

Det er også et behov for å styrke arbeidet med rekruttering av lærere til fag der det er lærermangel, og insentiver for utdanning i bestemte fag bør vurderes.

Når det gjelder ønsker om mer fleksibel og desentralisert utdanning, har mange HUI allerede strukket seg langt for å få til desentraliserte tilbud. Utfordringer med spredning over for mange campus og ytterligere spredning i langvarig kursvirksomhet i ulike desentraliserte tilbud fører til en uheldig fragmentering av fagmiljøene og svekker mulighetene for samarbeid og løpende faglige diskusjoner. Fleksible utdanninger kan bygges ut på andre måter, for eksempel gjennom digitale, hybride og samlingsbaserte utdanninger, slik vi nå utarbeider ved ILS.

Praksis

Det er stort behov for å kvalitetssikre lærerstudentenes praksisopplæring. Mer praksis løser ingen av

lærerutdanningens utfordringer så lenge kvaliteten er så varierende som den er. Som nevnt over er samarbeidet mellom HUI og skolene avgjørende, og muligens også en endret finansieringsordning.

Vi ser det imidlertid som avgjørende at man ser lærerutdanning og støtte av nyutdannede som en helhet. Lærerprofesjonen er en profesjon der man stadig er i utvikling, og endt utdanning betyr ikke at man har alle verktøy man trenger for å mestre og trives med arbeidet som lærer. Det ser vi tydelig i tallene på antall lærere som forlater skolen etter få år, og forskning viser at skolemiljøet er avgjørende for om de blir værende. Vi mener det er helt avgjørende for å beholde lærere i skolen at man kvalitetssikrer systemet for veiledning av nyansatte og sørger for at det er ressurser tilgjengelig for å få nok kvalifiserte veiledere i skolen. Dette er i samsvar med forslagene i NOU 2022:13 Med videre betydning. I denne sammenhengen er det også viktig å sikre at skolens ledelse har den kompetansen den trenger, bl.a. gjennom Rektorutdanningen. Også her blir det viktig å tilby deltidsstudier for å mobilisere voksne som har familie og økonomiske forpliktelser.

Mangfold

Økt mangfold er viktig i lærerutdanningene, både med tanke på kjønn og sosial- og kulturell bakgrunn. Vi mener det i denne sammenhengen også er avgjørende å rekruttere et større mangfold av lærerutdannere i utdanningene. Om man skal lykkes med å tiltrekke seg studenter med ulike forutsetninger og ulik bakgrunn på profesjonsutdanningsnivå, er det en forutsetning at det tilbys kvalitetsmessig god utdanning på grunnskole- og videregående nivå, slik at fremtidige studenter har best mulige forutsetninger for å lykkes. Et viktig virkemiddel vil derfor være å sikre at spesialundervisningen som gis, holder høy kvalitet.

Vedlegg - Institutt for spesialpedagogikk

Vi ønsker at utdanningen av spesialpedagoger skal bli vurdert i profesjonsmeldingen og at det innføres nasjonale retningslinjer for utdanninger i spesialpedagogikk.

Bakgrunn

Spesialpedagoger spiller en nøkkelrolle for å løse sentrale utfordringer i velferdsstaten. Slik vi ser det, er en utdanning av spesialpedagoger med høy kvalitet og tilstrekkelig kapasitet et sentralt tiltak for å forbedre situasjonen til barn, unge og voksne med læringsutfordringer og utviklingsforstyrrelser.

En rekke offentlige utredninger og stortingsmeldinger har poengtert at vi som samfunn ikke ivaretar rettighetene til elever i et livsløps perspektiv med lærevansker og utviklingsforstyrrelser på en god nok måte. Disse elevene er i dagens utdanningssystem blant gruppene som løper størst risiko for ekskludering, marginalisering og diskriminering. I tillegg er disse elevene spesielt risikoutsatt når det gjelder skoleavbrudd og det å gå ut av skolen uten å ha tilegnet seg grunnleggende ferdigheter i matematikk og lesing.

De samme utredningene og stortingsmeldingene tildeler spesialpedagoger og spesialpedagogisk kunnskap en nøkkelrolle for å løse disse utfordringene i utdanningssystemet og velferdsstaten. I stortingsmelding 6 (2019-2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO» er for eksempel

begreper relatert til spesialpedagogikk brukt hele 222 ganger, og spesialpedagogikk står sentralt i hele meldingen. Stoltenbergutvalget, «Nye sjanser, bedre læring: Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp» (NOU 2019:3) har også et sterkt fokus på spesialpedagogikk, og gode spesialpedagogiske tiltak blir betraktet som et virkemiddel for å redusere kjønnsforskjeller i utdanningsløpet. I henhold til disse utredningene er spesialpedagoger og spesialpedagogisk kunnskap sentralt ikke bare i skolen, men også i barnehage, pedagogisk psykologisk tjeneste og i spesialisttjenester som barne- og ungdomspsykiatrien, habilitering og Statped.

Dessverre har både offentlige utredninger og forskning gjennomgående avdekket at elever med lærevansker og utviklingsforstyrrelser ikke får det tilbudet de har behov for. En undersøkelse av Barneombudet avdekket at elever mister verdifull spesialundervisning på grunn av mangel på kvalifiserte spesialpedagoger. Ofte får disse elevene undervisning av ufaglærte assistenter eller av kontaktlærer, som samtidig har ansvaret for en hel klasse. En ny rapport fra Dysleksi Norge viser også at mange med lærevansker og utviklingsforstyrrelser blir kartlagt svært sent—i mange tilfeller ikke før i ungdomsskolealder. Spesielt gjelder dette i de nordligste fylkene. I tillegg er også stor variasjon mellom kommuner når det gjelder hvor mange som får enkeltvedtak om spesialundervisning. I 2021-2022 varierte for eksempel andelen elever med spesialundervisning fra 5 til 22% innad i Møre og Romsdal fylke. Forskning har også avdekket at det er store seleksjonsskjevheter i hvem som får tilbud om spesialundervisning og at dette ikke nødvendigvis er relatert til elevens vansker. Blant annet får gutter med vansker som læreren strever med å håndtere, i mye større grad spesialundervisning enn jenter med tilsvarende vansker.

For stor variasjon i innhold og omfang i utdanning av spesialpedagoger

Til tross for den sentrale rollen spesialpedagoger er tildelt i velferdsstaten, er ikke denne utdanningen underlagt spesielle retningslinjer eller krav til innhold og omfang på samme måte som for eksempel lærer, psykolog, sosionom eller barnevernspedagog. Utdanninger i spesialpedagogikk har tradisjonelt hatt et høyt antall søkere, og er populært blant studenter. I tillegg viser kandidatundersøkelser at spesialpedagoger raskt får relevant arbeid.

Gjennomgang av de spesialpedagogiske utdanningene i Norge viser at «spesialpedagog» og «spesialpedagogikk» er lite enhetlige begreper på tvers av de ulike utdanningsinstitusjonene. Utdanningene varierer både i forkunnskapskrav, oppbygning, hvordan de prioriterer ulike fagområder innenfor spesialpedagogikken, og om de har spesialisering (for eksempel, språk- og lesevansker, logopedi eller psykososiale vansker). Det er heller ikke alle utdanningene som har innarbeidet skikkethetsvurdering basert på «Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning». Spesialpedagog er ingen beskyttet tittel, og det kan slik utdanningssystemet er bygget opp i dag både være en person med noen få studiepoeng i faget eller en person med full mastergrad og spesialisering. Følgelig kan det faglige grunnlaget til en nyutdannet «spesialpedagog» variere svært mye både når det gjelder innhold og faglig nivå.

Det er derfor et behov for å styrke faget spesialpedagogikk og sørge for at spesialpedagoger har mer en sammenlignbar kunnskap, både i innhold og omfang, på tvers av utdanningsinstitusjonene. Det store mangfoldet i de spesialpedagogiske utdanningene er uheldig fordi det undergraver nasjonalt likeverdige tjenester for barn og elever med spesielle tilretteleggingsbehov. Dette kan oppnås gjennom nasjonale rammeplaner for utdanningen i spesialpedagogikk på bachelor- og masternivå.

Mangel på nasjonal samordning gjør at det er lavfrekvente grupper som dekkes av få eller ingen av utdanningene

Slik utdanningene er bygget opp i dag, er det også enkelte grupper som i liten grad dekkes av utdanningene nasjonalt. Dette gjelder eksempelvis utviklingshemming og nevrouviklingsforstyrrelser (bare ved UiO), audiopedagogikk (bare ved UiO) og synspedagogikk (har vært på NTNU, samt at USN tilbyr masterutdanning i synsrehabilitering etter hjerneslag og andre hjernesker). I tillegg er det ingen institusjoner som har fokus på multifunksjonshemming i utdanningene. Denne problemstillingen har flere ganger vært fremme i media fordi det er mangel på kompetanse om tilrettelegging. I utredningen «Utdanning og forskning i spesialpedagogikk: Veien videre» ligger det konkrete forslag til en nasjonal arbeidsdeling, slik at utdanningene på landsbasis kan dekke alle gruppers behov for spesialpedagogisk tilrettelegging, også de grupper med funksjonsnedsettelse av en mer sjelden forekomst. Denne tanken bør tas frem igjen fordi vi i dag, uten tvil, mangler kompetanse på noen grupper som følge av at de i liten grad dekkes i utdanningene. I lys av Statpeds nye mandat med fokus på lavfrekvente grupper er det naturlig å samarbeide med Statped.

Sammenfatning

Vi ønsker at utdanningen av spesialpedagoger skal bli vurdert i profesjonsmeldingen og at det innføres nasjonale retningslinjer for utdanninger i spesialpedagogikk. Per i dag er det ingen organer som dekker utdanningene i spesialpedagogikk på en tilfredsstillende måte, kun et frivillig interessenettverk uten et klart mandat eller representasjon fra ledelsen ved institusjonene. I det nevnte interessenettverket er både bachelor- og masterutdanningene i spesialpedagogikk samt lærerutdanningene som tilbyr spesialpedagogikk representert, og disse har til dels ulike interesser.

Spesialpedagogikk er et praksisnært fag, og alle grunnlagsdokumenter understreker at spesialpedagogisk kompetanse bør være nær eleven eller brukeren. Å tilby praksisnær utdanning er undervisningsintensivt, og krever foruten praksis også veiledning i mindre grupper.

Med hilsen

Melanie Kirmess
prodekan for studier

Kristin Schøyen Grude
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler: Kristin Schøyen Grude,
+4722856630,
k.s.grude@uv.uio.no